

fyldelse paa Ungdommen og derigjennem mere Kjenndskab til, mere Indflydelse paa Menighederne, end de nu ofte have. Jeg vil indrømme, at der kan være Præstestillinger, der kunne gjøre det vansteligst at udføre dette Tillæg i Arbeidet; men dette er vistnok kun saa undtagelsesvis tilfælde, at man ikke behøver at tage særligt Hensyn dertil i denne Lov. I Almindelighed vil det vistnok være overmaade let for Præsterne at overkomme dette Arbeide. Skolen vil da med Hensyn til den religiøse Undervisning have den bibelhistoriske Undervisning tilbage, som forsaavidt bliver endel af Skolens historiske Undervisning. For den Lærer, der er ringe oplagt til Religionsundervisning, maa en saadan Ordning være i høi Grad ønskelig. Børnene slippe for seigpinede Nemseri og Begrebsforklaringer, og han slipper for et Arbeide, som han overhovedet ikke duer til, bortset fra hans religiøse Anskuelse. — Forholdet bliver saaledes ogsaa klarere for Kirken, der derved faar sin Rettighed tilbage, og for Hjemmet. For den Lærer, der er oplagt til at undervise i Religion paa den Maade, som man maa antage det naturligt for Børnene at modtage saadan Undervisning paa, vil det ogsaa være en sand Bedrøvelsel at slippe for den dogmatiske Religionsundervisning. Grundlaget for de Samtaler, han faar med Børnene, vil da ogsaa blive Bibelhistorien. Jeg tror saaledes, at det vil være gavnligt for Skoleundervisningen, at det vil lette Kirken dens Arbeide, og at det vil forhindre, at man anvender saamegen Tid paa dette Fag paa de andre Fags Befordring. Uden Hensyn til, hvorledes Læreren Stilling bliver til Kirken og Geistligheden, er Forslagets § 40 om Offerets Afstøffelse berettiget. Det er de gamle Bestemmelser, som vi kende, og som vi flere Gange have vedtaget i Forslag til Lov om Præsternes Lønning. Jeg nævner det kun her. Selvfølgelig bliver det endnu mere ønskeligt, naar Læreren stilles i et andet Forhold til Kirken end hidtil. § 48 omhandler Kirkesangen. Jeg skal i denne Henseende henvide til selve Paragrafens Ordlyd og den meget udsørlige Udvikling deraf, vi have givet i vor Betænkning ifjor. Det turde være sikkert, at selv om man ikke lægger stor Vægt paa de Tilfælde, der mulig ere Undtagelsestilfælde, hvor Lærer og Præst ikke ere religiøst enige, i hvilke Tilfælde det maa være en Tortur for Læreren at skulle gjøre Kirketjeneste, er det overfor mange Lærere, der have en anstrengende Lærergjerning, for meget at forlange, at de ogsaa skulle gjøre Kirketjeneste hver syvende Dag eller med andre Ord aldrig være fri. Det er et underligt Forhold, der fremkommer, naar man sammenligner Læreren og Præstens Gjerning, som den ofte fremtræder i Embederne. Præstens Gjerning grupperer sig dog for en stor Del om den første Dag i

Ugen. — Jeg taler ikke her om de Undtagelser, som aabenbart ere tilfælde, mange Præster have allerede nu altsor meget at bestille; men det er Forhold, der skulle overveies et ganske andet Sted og paa anden Maade, men i Almindelighed have Præsterne dog vist en forholdsvis temmelig let Embedsgjerning, naar de ikke ere særlig anlagte til privat geistlig Forsorg, hvormod Læreren Dag ud og Dag ind maa arbejde i sit Fag, og at han saa desuagtet skal være med, hvor Præsten ogsaa er med, er noget ubilligt. Denne Mangel paa Afgang til at vinde Frihed og Tid til Bedrøvelsel og Adspredelse om Søndagen svekker ogsaa Læreren Gjerning de øvrige Dage om Ugen. Man kan kun have godt af at komme ud fra de daglige Forbindelser, høre og tale med Andre; nu er han jo næsten stavnabunden. Dette er imidlertid den ene Side af Sagen. Der er en anden, der er ligesaa betænkkelig. Som det nu gaar, bliver nemlig Skolen meget ofte forstømt, fordi Læreren er pligtig at møde i Kirken. Anordningens Bogstav siger vel, at de geistlige Forretninger, der falde paa Søndage, skulle lægges udenfor Skoletiden, men Beboerne forlange dem udførte i Skoletiden, og det følges i Reglen og kan af forskellige Hensyn ogsaa vanstelig forhindres. Hvad bliver Følgen? Læreren møder i Kirken, og Børnene løbe paa Gaden. Disse Forhold opfordre ogsaa til at være opmærksom paa dette Punkt. I Forbindelse med Tilsynsbestemmelserne, hvorefter Biskoppernes og Proofternes Tilsyn bortfalder, findes i § 59 en Bestemmelse om, at Præsterne ophøre at være fødte Medlemmer af Skolekommissionerne, efter at der er hængaet en passende Overgangstid. De udelukkes selvfølgelig ikke fra at kunne vælges ind i Skolekommissionerne af Kommunalbestyrelsen, men udelukkes kun som fødte Formænd. Jeg nævner disse Bestemmelser under Et for at anføre, at det vil være nødvendigt for Skolen som Oplysningsanstalt dels at blive frigjort for det geistlige Tilsyn, dels at faae sine Kræfter frigjorte fra Kirkens Tjeneste, hvis man skal vente, at de Betingelser for en Løstelse af Undervisningen komme tilfælde, som Loven iøvrigt angiver. Det vil iøvrigt selvfølgelig ogsaa stemme med vor Forfatnings Grundtanke om Trosfriheden. Med Hensyn til det Tilsyn, der da skulle etableres, er Forholdet efter vort Forslag jo overordentlig simpelt. I Kommunen i snevrere Forstand er det Kommunalbestyrelsen med den valgte Skolekommission, der bedømmer Forældrenes Pligt, dog at disse have Paaankningsret; i Amtskommunen bliver det ikke Amtsskoleinspektoren men Skoledirektionen for Skoleaadsstredsen, som bedømmer Kommunernes Pligt, idet Kommunerne ogsaa have en Indankningsret til Ministeren og i Tilfælde af forskjellig Fortolkning af Loven til Døm-